Rok VII. Nr. 8—48.

DZIENNIK URZĘDOWY

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego

Wydawany z funduszów Nauczycielstwa Okręgu.

Brześć n/B. **dnia 20. listopada 1929 r.**

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA:

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

95.

OKÓLNIK

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do wszystkich władz i urzędów, oraz dyrekcyj i kierownictw szkół, podległych Ministerstwu W. R. i O. P. w sprawie sprzedaży znaczków Polskiego Czerwonego Krzyża.

W związku z zawiadomieniem Zarządu Głównego Polskiego Czerwonego Krzyża, że niektóre władze i urzędy odmawiają przyjęcia do sprzedaży znaczków P. C. K., przypominając okólnik swój z dnia 7 stycznia 1925 r. Nr. 3460/S./24 i komunikat Nr. O. Prez. 2628/28, ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa z dnia 26 maja 1928 r. Nr. 6/199, zachęcam ponownie do sprzedaży powyższych znaczków z zastrzeżeniem warunków, oznaczonych w powołanym okólniku.

Zarazem zezwalam na umieszczenie w lokalach urzędowych (kuratorjum, inspektorat, dyrekcja szkoły) opieczętowanych skarbonek P. C. K. na dobrowolne ofiary z tem samem zastrzeżeniem t. j. z wykluczeniem umieszczenia skarbonek w jakichkolwiekbądź salach szkolnych.

Warszawa, dnia 17 września 1929 r. (Nr. I. Prez. 4682/29).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
(—) Sł. Czerwiński.

96.

OKÓLNIK

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do wszystkich władz i urzędów podległych Ministerstwu W. R. i O. P. w sprawie terminów końcowych służby cywilnej w byłych państwach zaborczych.

Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 19 września 1929 r. L. D. I. 5626/5/29 nadesłało następujące wyjaśnienia w sprawie jednolitego stosowania terminów końcowych, do których ma być liczona do wysługi emerytalnej służba funkcjonarjuszów państwowych, spędzona w byłych państwach zaborczych:

„Postanowienia art. 81 ustawy emerytalnej nie przewidują żadnych dokładnych dat co do końcowych terminów, do których ma być liczona do wysługi emerytalnej służba funkcjonarjuszów państwowych w b. państwie zaborczem.

Natomiast art. 102 i 105 powyższej ustawy przewiduje takie terminy dla zawodowych wojskowych, a mianowicie:

w Austro-Węgrzech dzień 1.XI-1918 r.,

w Niemczech dzień 27.XII-1918 r.,

w Rosji dzień 1.XI-1917 r.

Terminy końcowe dla funkcjonarjuszów cywilnych ustaliła dopiero praktyka przy stosowaniu ustawy emerytalnej, przyczem przyjęto, jako termin końcowy dla służby:

1) w Austro-Węgrzech dzień 1.XI-1918 r.;

2) w Niemczech — ze względu na specjalne umowy dzień 10.I-1920, względnie 30.III-1920 r. (z wyjątkiem terenów plebiscytowych i W. M. Gdańska, dla których określono osobne terminy);

3) w Rosji dzień 30.III-1917 r., względnie 1.XI-1917 r.

Termin służby zaborczej w Austro-Węgrzech dla funkcjonarjuszów państwowych jest identyczny z terminem dla zawodowych wojskowych, natomiast terminy służby zaborczej w Niemczech są inne, jednak ze względu na przyjęte przez Państwo Polskie zobowiązania w traktacie wersalskim i w specjalnych umowach, winny być nadal trzymane, natomiast różne terminy końcowe służby państwowej dla osób wojskowych i funkcjonarjuszów cywilnych w b. państwie rosyjskiem nie znajdują uzasadnienia w jakichkolwiek specjalnych umowach lub zobowiązaniach. Celem jednolitego na przyszłość postępowania Ministerstwo Skarbu, stosując analogiczne przepisy art. 102 i 105 obowiązującej ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r., normujące dzień 1 listopada 1917 r., jako końcową datę służby zaborczej dla zawodowych wojskowych z b. armji rosyjskiej,—postanawia stosować na przyszłość ten sam termin 1 listopada 1917 r. również jako termin końcowy rosyjskiej służby cywilnej państwowej dla osob, które w tej służbie pozostawały i które następnie przyjęte zostały do służby państwowej polskiej. Na przyszłość należy zatem w wykonaniu art. 81 i innych ustawy emerytalnej obliczać czas służby państw.-cywilnej w b. państwie rosyjskiem funkcjonarjuszom państwowym polskim analogicznie jako zawodowym wojskowym, to jest po dzień 1 listopada 1917 r.

Z tytułu powyższego postanowienia nie mogą ulec żadnemu sprostowaniu dokonane już prawomocnie wymiary zaopatrzeń emerytalnych, przy których przyjęto, jako termin końcowy państwowej służby rosyjskiej termin wcześniejszy, t. j. dzień 30 marca 1917 r.".

Do powyższych wyjaśnień należy się jak najściślej stosować.

Warszawa, dnia 27 września 1929 r. (Nr. I. Prez. 5774|29).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
(—) **Sł. Czerwiński.**

97.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

Warszawa, dnia 21 września 1929 r. Nr. II-21892/29.

Tytuł „profesora". Interpretacja ustępu końcowego art. 8 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli.

Do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego
w Krakowie.

Odpowiedź na pismo z dnia 3.VIII-29 r. Nr. II-8689/29.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, że nauczycielom szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich, wykazującym się tylko dyplomem uproszczonego egzaminu państwowego, przewidzianego art. 7 ustawy z dnia 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w wymienionych szkołach, w brzmieniu zmienionem ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. z r. 1924 Nr. 92, poz. 864) i ustawą z dnia 12 stycznia 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 59) nie przysługuje prawo otrzymania tytułu „profesora" w myśl art. 8 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530), zmienionej rozporządzeniem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. (Dz. U. R.P. Nr. 67, poz. 592), ponieważ nauczycieli tych nie można uważać za posiadających studja wyższe zakończone przepisanemi egzaminami, jak tego żąda cytowana ostatnio ustawa.

Dyrektor Departamentu
(—) **Wł. Żłobicki.**

98.

Knratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego w Brześciu n.B.

Dnia 22 października 1929 r. Nr. I-17288/29.

Poruczenie agend pocztowych i telegraficznych funkcjonarjuszom innych instytucyj.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 14 paździeinika 1929 r. Nr. 1 Prez. 5867/29 zawiadomiło Kuratorjum, że Pan Minister Poczt i Telegrafów zarządzeniem z dnia 30 września r. b. Nr. 2600/II wydał polecenie do wszystkich Prezesów Dyrekcji Poczt i Telegrafów w sprawie nawiązania współdziałania z szefami terytorjalnych władz i instytucyj państwowych oraz społecznych celem poruczenia agend pocztowych i tel. w miejscowościach o słabym ruchu poczt.-telegr. funkcjonarjuszom innych instytucyj, w pierwszym rzędzie nauczycielom szkół, których warunki i stosunki ich głównego zawodu pozwalają na pracę dodatkową dla poczty.

Wobec tego, że takie łączenie agend różnych działów pożądane jest zwłaszcza w interesie gospodarczym Państwa, gdyż przyczynia się do zaoszczędzania wydatków na urządzanie lub budowę odrębnych biur i t.p. a ponadto poprawia byt materjalny danych pracowników, otrzymujących osobne wynagrodzenie od zarządu poczt, przeto polecam Panom Inspektorom zamierzeniu temu udzielić swego poparcia, wydać w kierunku tym ewentualne dalsze zarządzenia a nawet zachęcić nauczycielstwo do podejmowania się wspomnianych wyżej agend, ale pod warunkiem, że nauka w szkole nie dozna żadnego uszczerbku.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) **Z. Gąsiorowski.**

99.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Warszawa, dn. 5 września 1929 r. Nr. II-22250/29.

W sprawie nauczycieli religji.

z dnia 14.VIII.1929 r. Nr. I — 12942/29.

Do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego
w Brześciu n.B.

Pełnienie przez etatowego nauczyciela religji obowiązków administratora parafji traktować należy jako zajęcie uboczne

w rozumieniu art. 32 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, art. zatem 73 tej ustawy stosować w tym wypadku nie można.

Dyrektor Departamentu
(—) **Wł. Żłobicki.**

100.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego w Brześciu n.Bug.

Dnia 2 października 1929 r. Nr. I-16228/29.

W sprawie wypracowań piśmiennych.

Wizytacje niejednokrotnie stwierdziły lekceważące traktowanie przez nauczycieli wypracowań piśmiennych i nie dość dokładną kontrolę ich przez Panów Inspektorów. Nauczycielstwo niedocenia prac piśmiennych zarówno jako niezmiernie ważnego sposobu kształcenia i doskonalenia językowego, jak i znakomitego środka rozwijania umysłowego uczniów. Zdarzały się niestety nawet częste wypadki nieprzestrzegania terminów i ilości wypracowań, nieodpowiedni wybór tematów, nieuwzględnianie zarówno zasady dostępności tematu, jak i zainteresowań danej klasy — wskazuje na brak głębszej myśli pedagogicznej w ujmowaniu zagadnień.

Nieudolna, a często bezmyślna poprawa wypracowań świadczy o zapoznaniu szanowania samodzielności ucznia i dowodzi braku głębszego zrozumienia wskazań programowych i podstawowych zasad metodyki wypracowań.

Podkreślając powyższe, niestety częste i charakterystyczne zjawiska i braki, zwracam PP. Inspektorom uwagę na konieczność sumienniejszej kontroli, oraz naglącą potrzebę udzielania nauczycielstwu w tak doniosłej sprawie dydaktycznej miarodajnych i wyczerpujących instrukcyj.

Okólnik niniejszy należy podać do wiadomości nauczycielstwu.

Za naczelnika Wydziału
(—) **B. Kudelka**
Wizytator Szkół

101.

Ruch służbowy w Kuratorjum O. S. P.

Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

przeniósł z dn. 1.X.1929 r. p. Jana Bobkę, Naczelnika Wydziału K.O.S.P. dekretem z dn. 24.IX.29 r. Nr. I. Prez. 5715|29 na równorzędne stanowisko do K.O.S. Wileńskiego w tym samym stopniu służbowym;

dekretem z dn. 2.IX.29 r. Nr. I. Prez. 5360|29 powierzył p. Kazimierzowi Wojciechowskiemu, dyrektorowi szkół zawodowych K.O.S.P. pełnienie obowiązków Naczelnika Wydziału;

dekretem z dn. 24.IX.29 r. I.-Prez. 5716|29 powierzył z dn. 1.X.29 r. dyrektorowi gimnazjum w Krośnie p. Stanisławowi Ćwikowskiemu, p. o. Naczelnika Wydziału Kuratorjum O. S. P.

dekretem z dn. 1.VIII.29 r. Nr. I.-Prez. 4207|29 mianował z dn. 1.VII.29 r. p. Piotra Jaskiera. referendarza w VIII st. sł. referendarzem w VII st. sł.

dekretem z dnia 21.X.29 r. Nr. I.-Prez. 6249|29 mianował z dn. 1.I.30 r. p. Michała Kucewicza, księgowego K.O.S.P. w VIII st. sł. księgowym w VII st. sł.;

dekretem z dn. 17.XI.28 r. Nr. O-Prez. 7146|28 przeniósł p. Andrzeja Tarasiewicza, urzędn. X st. sł. w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem w Wołkowysku do Kuratorjum O. S. Poleskiego na równorzędne stanowisko w tym samym stopniu służbowym.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego Poleskiego:

mianował z dn. 1.VII.29 r. urzędnika IX st. sł. p. Czesława Dzierżyńskiego, urzędnikiem w VIII st. sł.

mianował z dn. 1.VII.29 r. urzędnika w IX st. sł. Zygmunta Lejbrandta, urzędnikiem w VIII st. sł.

mianował urzędnika kontraktowego XII st. sł. p. Teonillę Zalesską z dn. 1.VII.29 r. urzędniczką prowizoryczną w XI st. sł.

p. Kazimierza Cieślewskiego z dn. 1.XII.28 r. urzędnikiem kontraktowym w VIII st. sł.

urzędniczkę kontraktową w X st.sł. p. Leokadję Goszczównę z dn. 1.XI.28 r. urzędniczką prowizoryczną w X st. sł.

urzędnika kontraktowego w X st. sł. p. Aleksandra Sterlegoffa, z dn. 1/XI-28 urzędnikiem prowizorycznym w X st. sł.

urzędnika kontraktowego w XI st. sł. p. Henryka Iżewskiego z dn. I.XI.28 r. urzędnikiem prowizorycznym w XI st. sł.

p. Stanisława Bursiewicza, w dn. 16.IX.29 r. urzędnikiem kontraktowym w XI st. sł.

p. Zygmunta Daaba z dn. 1.IX.29 r. urzędnikiem kontraktowym w IX st. sł.

W inspektoratach szkolnych.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego reskryptem z dnia 6 czerwca 1929 r. Nr. II.-13540/29 zgodnie z prawomocnem orzeczeniem Najwyższej Komisji Dyscyplinarnej przy Prezesie Rady Ministrów z dnia 8 maja 1929 r. przeniósł z dniem 9 maja 1929 r. w stan spoczynku p. Włodzimierza Wiszomirskiego, Inspektora Szkolnego w Sarnach.

Minister Wyznań Religijnych i Oswiecenia Publicznego reskryptem z dnia 15 czerwca 1929 r. Nr, II.-16323|29 mianował z dniem 1 lipca 1929 r. p. Feliksa Rutkowskiego, zastępcą inspektora szkolnego w Krzemieńcu, prowizorycznym inspektorem szkolnym w Kosowie Poleskim.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 lipca 1929 r. N. II.-19704|29 przeniosło p. Stanisława Jankowskiego, inspektora szkolnego w Drohiczynie Poleskim w stan nieczynny z dniem 1 sierpnia 1929 r.

Minister W. R. i O. P. reskryptem z dnia 25 sierpnia 1929 roku Nr. II.-20218|29 przeniósł p. Antoniego Skowrona, zastępcę inspektora szkolnego w Kowlu, na równorzędne stanowisko zastępcy inspektora szkolnego w Pińsku z dniem 1 września 1929 r.

Minister W. R. i O. P. reskryptem z dnia 26 września 1929 r. Nr. II.-24814|29 mianował p. Marjana Kalickiego, prowizorycznego inspektora szkolnego w Kamieniu Koszyrskim, stałym inspektorem szkolnym na temże stanowisku z ważnością od dnia 1 października 1929 r.

Minister W. R. i O. P. reskryptem z dnia 25 września 1929 r. Nr. II-24112/29 mianował p. Edwarda Skorupę, kierownika 7 kl. publicznej szkoły powszechnej w Janowie Poleskim, prowizorycznym zastępcą inspektora szkolnego w Sarnach z dn. 1 października 1929 r.

Kurator O. S. P. reskryptem z dn. 1 czerwca 1929 roku Nr. I-8074|29 mianował w drodze awansu p. Bazylego Bazewicza, urzędnika X st. sł. inspektoratu szkolnego w Pińsku, urzędnikiem IX st. sł. na temże stanowisku od dnia 1 lipca 1929 r.

Kurator O. S. P. reskryptem z dnia 1 czerwca 1929 roku Nr. 8073/29 mianował w drodze awansu p. Bolesława Stankiewicza, prowiz. urzędnika XI st. sł. inspektoratu szkolnego w Kobryniu prowiz. urzędnikiem X st. sł. na temże stanowisku od dnia 1 lipca 1929 r.

Kurator O. S. P. reskryptem z dnia 1 czerwca 1929 roku Nr. I-8072/29 mianował w drodze awansu p. Jadwigę Czechowską, urzędniczkę XI st. sł. insoektoratu szkolnego w Stolinie, urzędniczką X st. sł. na temże stanowisku od dnia 1 lipca 1929 roku.

Kurator O. S. P. reskryptem z dnia 1 czerwca 1929 roku Nr. I-8076|29 mianował w drodze awansu p. Edwarda Eksteina, prowizor. urzędnika XII st. sł. inspektoratu szkolnego w Drohiczynie Poleskim, prowiz. urzędnikiem XI st. sł. na temże stanoskisku od dnia 1 lipca 1929 r.

Kurator O. S. P. reskryptem z dnia 1 czerwca 1929 roku Nr. I-8075|29 mianował w drodze awansu p. Mieczysława Dolińskiego, prowiz. urzędnika XII st. sł. inspektoratu szkolnego w Kosowie Poleskim, prowiz. urzędnikiem XI st. sł. na temże stanowisku od dnia 1 lipca 1929 r.

W Zakładach kształcenia nauczycieli.

Minister W. R. i O. P. reskryptem z dn. 24 czerwca 1929 roku Nr. II-16200/29 mianował p. Władysława Kabacińskiego nauczyciela państwowego seminarjum nauczycielskiego w Prużanie, prowizorycznym inspektorem szkolnym w Garwolinie z dniem 1 lipca 1929 r.

Kurator O. S. P. reskryptem z dnia 7 czerwca 1929 roku Nr. I-7613|29 zwolnił na własną prośbę p. Jerzego Zaleskiego, nauczyciela państwowego seminarjum nauczycielskiego w Prużanie z dniem 31 sierpnia 1929 r.

Kurator O. S. P. reskryptem z dnia 5 sierpnia 1929 roku Nr. II-12234/29 przeniósł p. Tomakę Franciszka, nauczyciela gimnazjum państwowego im. A. Mickiewicza w Pružanid na równorzędne stanowisko w państwowem seminaıjum nauczycielskim w Prużanie z dniem 1 września 1921 r.

Kurator O. S. P, reskryptem z dnia 27 sierpnia 1929 roku Nr. I-13021|29 mianował p. Mikołaja Lecha, nauczyciela szkoły ćwiczeń przy państwowem seminarjum nauczycielskiem w Prużanie, nauczycielem tegoż seminarjum od dnia 1 września 1929 r.

Kurator O. S. P. reskryptem z dnia 2 września 1929 roku Nr. 1 13964/29 przeniósł na własną prośbę p, Antoniego Gellesa, nauczyciela szkoły ćwiczeń przy państwowem seminarjum nauczycielskiem w Jędrzejowie na stanowisko nauczyciela państwowego seminarjum nauczycielskiego w Prużanie od dnia 1 września 1929 r.

Ministerstwo W.R.O.P. reskryptem z dnia 26 sierpnia 1929 r. Nr. II-21303/29 przeniosło p. Tadeusza Bernackiego, nauczyciela szkoły ćwiczeń przy państwowem seminarjum nauczycielskiem w Mysłowiczach, na równorzędne stanowisko w szkole ćwiczeń przy państwowem seminarjum nauczycielskiem w Prużanie od dnia 1. września 1929 roku.

Kurator O. S. P. reskryptem z dnia 14 sierpnia 1929 roku Nr. I-12740/29 mianował p. Mieczysława Piwowarczyka, nauczyciela 7 kl. publicznej szkoły powszechnej w Kobryniu, nauczycielem szkoły ćwiczeń przy Państwowych Kursach Nauczycielskich w Brześciu n/Bug. od dnia 1 września 1929 r.

Kurator O. S. P. reskryptem z dnia 24 sierpnia 1929 r. Nr. I-13316/29 mianował p. Bronisławę Brydakównę, nauczycielkę 7 klasowej publicznej szkoły powszechnej w Kobryniu, nauczycielką szkoły ćwiczeń przy Państwowych Kursach Nauczycielskich w Brześciu n/Bug. od dnia 1 września 1929 r.

Kurator O. S. P. reskryptem z dnia 17 września 1929 r. Nr. I-14086/29 mianował p. Wiktora Osieckiego, nauczyciela 7 kl. publicznej szkoły powszechnej w Kutnie pow. kutnowskiego nauczycielem szkoły ćwiczeń przy Państwowych Kursach Nauczycielskich w Brześciu n/Bug. od dnia 16 września 1929 r,

Kurator O. S. P. seskryptem z dnia 16 września 1929 r. Nr. I-15033|29 mianował p. Jadwigę Krzewską, nauczycielkę 7 kl. publicznej szkoły powszechnej w Mrozach pow. mińsko-mazowieckiego, nauczycielką szkoły ćwiczeń przy Państwowych

Kursach Nauczycielskich w Brześciu n.B. od dnia 16 września 1929 r.

Kurator O. S. Wileńskiego reskryptem z dnia 21 sierpnia 1929 r. Nr. I-21095|29 przeniósł na własną prośbę p. Władysławę Szaniawską, nauczycielkę państwowej preparandy nauczycielskiej w Kobryniu, na równorzędne stanowisko w szkole ćwiczeń przy państwowem seminarjum nauczycielskim w Trokach, z dniem 1 września 1929 r.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

POŚWIĘCONA PRACY NAUCZYCIELSTWA W SZKOLE I POZA SZKOŁĄ.

TREŚĆ:

Do
Nauczycielstwa Okręgu Poleskiego.

Gdy wezwanie niniejsze dojdzie w każdej szkole do rąk czytelnika-nauczyciela, dawny księgozbiór Kuratorjum, zreorganizowany jako Centralna Bibljoteka Pedagogiczna z Czytelnią będzie już faktem dokonanym. Stworzono ją — w myśl uchwał konferencji przedstawicieli nauczycielstwa szkół wszelkiego typu — jako warsztat pracy umysłowej nauczyciela a dla upamiętnienia dziesiątej rocznicy Niepodległości Rzeczypospolitej.

Bibljoteka służyła, służy i służyć będzie nauczycielstwu całego Okręgu. Aby stać się ona mogła bardziej jeszcze dostępną dla ogółu nauczycielstwa, technikę wypożyczania książek będziemy usiłowali usprawnić, nie obarczając kosztami odbiorcy-nauczyciela, członka Bibljoteki.

Księgozbiór nasz jednak trzeba rozszerzyć. Zasiłki Ministerstwa nie wystarczą. Bibljoteka jest instytucją samopomocy nauczycielstwa, Ono więc winno zbiorowym wysiłkiem rzecz rozpoczętą nadal doskonalić i rozwijać.

A możemy to uczynić, zapisując się na prenumeratora Dziennika Urzędowego K. O. S. P., czysty bowiem zysk z tego wydawnictwa zwiększy fundusze bibljoteczne.

Niechże więc nauczycielstwo poprze Dziennik Urzędowy z jednej strony swoją współpracą w dziale nieurzędowym, naukowo-podagogicznym, z drugiej zaś — drogą prenumeraty, wynoszącej (poza Brześciem) 75 gr. miesięcznie, niech zasili fundusze na zakup niezbędnych do pogłębienia swej wiedzy zawodowej dzieł naukowo-pedagogicznych.

Nie wątpię — powtórzę tu słowa swego poprzedniego wezwania — że nauczycielstwo poleskie, świadome znaczenia Bibljoteku, jako jedynego księgozbioru o charakterze naukowo-pedagogicznym w Okręgu, w poczuciu konieczności dalszego współdziałania i wykonania dawnych swych zobowiązań, solidarnie zapisze się w poczet prenumeratorów Dziennika Urzędowego.

Kurator Okręgu Szkolnego
Zygmunt Gąsiorowski

Do numeru niniejszego dołączamy: 1) katalog, 2) regulamin Bibljoteki, 3) deklarację na prenumeratę, którą należy przesłać Inspektorowi Szkolnemu.

Wszelkie materjały do druku w dziale nieurzędowym należy nadsyłać pod adresem redaktora tego działu: p. Benedykt Kubski, Dyrektor Państwowych Kursów Nauczycielskich w Brześciu n.B., ul. Sienkiewicza 30.

STATUT
CENTRALNEJ BIBLJOTEKI PEDAGOGICZNEJ przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego.

§ 1.

Centralna Bibljoteka Pedagogiczna ma na celu dostarczanie nauczycielstwu książek i czasopism naukowych ze specjalnem uwzględnieniem literatury pedagogicznej.

§ 2.

Centralna Bibljoteka składa się:

1) z istniejącego księgozbioru Kuratorjum,

2) z książek, wydzielonych z bibljotek szkół państwowych,

3) z książek, nabywanych z dotacyj państwowych,

4) z książek, nadsyłanych do Kuratorjum przez firmy wydawnicze,

5) z darowizn,

6) z depozytów,

7) z książek, nabywanych z funduszów składkowych,

8) z prenumerowanych czasopism pedagogicznych i innych naukowych.

Dzienniki i tygodniki partyjno-polityczne są wyłączone.

§ 3.

Wszystkie książki i czasopisma oprócz umieszczonych w p. 6, jak również urządzenia wewnętrzne bibljoteki są własnością państwa.

§ 4.

Bibljoteka ma nazwę: „Centralna Bibljoteka Pedagogiczna przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego".

§ 5.

Członkiem rzeczywistym bibljoteki może być każdy czynny nauczyciel podległych Kuratorjum szkół publicznych, państwowych i prywatnych: powszechnych, średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz pracownicy Kuratorjum i Inspektoratów Szkolnych.

§ 6.

Rzeczywisty członek ma prawo:

1) uczęszczania do Bibljoteki,

2) wypożyczania książek do domu zgodnie z regulaminem,

3) zgłaszania życzeń co do zakupu książek i prenumerowania czasopism do decyzji Zarządu.

Wypożyczający odpowiada za wypożyczone książki swemi poborami.

Nauczyciele szkół prywatnych składają poręczone przez Dyrekcję Zakładu zobowiązanie zwrotu książek względnie ich wartości.

§ 7.

Członek rzeczywisty wpłaca w ratach miesięcznych potrącaną przy wypłacie uposażenia składkę w wysokości ustalonej przez Zarząd i zatwierdzonej przez Kuratora.

§ 8.

Na stałe korzystanie z bibljoteki osobom z poza sfer szkolnych wydaje zezwolenie Zarząd Bibljoteki. Opłatę za jednorazowe korzystanie ustala Zarząd. Za wypożyczone za zgodą bibljotekarza książki do domu wypożyczający składa kaucję równą wartości książek z wyjątkiem czytelników, wymienionych w pkt. c § 4 Regulaminu.

§ 9.

Warunki dopuszczania młodzieży akademickiej i kursów pedagogicznych do korzystania z bibljoteki określi regulamin C. B.

§ 10.

Fundusze Centralnej Bibljoteki tworzą:

1) dotacje państwowe,

2) składki członków rzeczywistych,

3) opłaty członków nierzeczywistych,

4) darowizny.

§ 11.

Kierownictwo Bibljoteki sprawuje Zarząd, który składa się:

1) z przewodniczącego Zarządu — wizytatora Kuratorjum, mianowanego przez Kuratora i

2) z 4-ch delegatów oraz tyluż zastępców po jednym delegacie i zastępcy z pośród:

1) nauczycielstwa szkół średnich ogólnokształcących,

2) powszechnych,

3) zawodowych i

4) kształcenia nauczycieli.

Zarząd jest powołany na 3 lata. W razie ustąpienia jednego z członków wchodzi zastępca.

§ 12.

Zarząd składa co roku nie później niż 1 listopada sprawozdanie z działalności Bibljoteki i jej stanu finansowego władzom szkolnym oraz jej członkom.

§ 13.

Statut Centralnej Bibljoteki może być zmieniony na wniosek Zarządu po zatwierdzeniu przez Kuratora Okręgu Szkolnego.

§ 14.

Regulamin Centralnej Bibljoteki układa Zarząd, zatwierdza Kurator.

§ 15.

W razie likwidacji Bibljoteki Pedagogicznej książki wymienione w § 2 p. 2 i 6 wracają do bibljotek macierzystych.

Z a t w i e r d z a m

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) Z. Gąsiorowski.

Sprawozdanie kasowe

Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego

za rok 1928—1929.

PRZYCHÓD

Sprawozda

Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okrę

Saldo za r. 1927 w P. K. O.	5,593	95		
Prenumerata	10,714	16		
Odsetek za rok 1927 . .	78	97		
			16,387	08

Saldo

PRZYCHÓD

Sprawozda

Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okręgu

Saldo z r. 1928 w P. K. O. .	2,449	60		
Prenumerata	6,897	57		
Odsetki za r. 1928 . . .	59	37		
Spłata długu przez P. M. S. .	1,800	—		
			11,206	54
Wpłynęło od nauczycielstwa m. Brześcia nad Bugiem . .	1,192	—		

K. Wekka.

nie kasowe ROZCHÓD

gu Szkolnego Poleskiego za rok 1928.

Druk Dziennika wraz z przesyłką i opakowaniem . .	6,878	67		
Książki	4,689	63		
Umeblowanie	662	—		
Oprawa książki . . .	876	20		
Czasopisma	191	25		
Druki	20	—		
Administracja . . .	619	73	13,937	48
z roku 1928 w P. K. O.			2,449	60

nie kasowe ROZCHÓD

Szkolnego Poleskiego od 1/I do 1/X-1929 r.

Druk Dziennika wraz z przesyłką i opakowaniem . .	6,022	64		
Książki	1,199	56		
Oprawa książek . . .	322	60		
Czasopisma	29	50		
Druki	48	75		
Telefon	220	—		
Administracja	608	28		
Przekazano do Banku Gospodarstwa Krajowego jako omyłkowo wpłacone . . .	50	—		
Umeblowanie . . .	15	—	8,516	33
Saldo na dzień 1/X-1929 roku . . .			2,690	21

B. Kudelka — Wizytator szkół.

Nasze plany.

Dnia 2 listopada r. b. odbyło się pod przewodnictwem Pana Kuratora posiedzenie komitetu redakcyjnego Dziennika. Na posiedzeniu ten przyjęto m. i. dwie zasady, które wywrą niewątpliwie dodatni wpływ na dalsze losy części nieurzędowej.

Przedewszystkiem więc zdecydowano, by części nieurzędowej poświęcić stały wymiar miejsca w ilości 12—16 stron druku w zależności od materjału, jakim będziemy rozporządzać. A w związku z tem określono charakter części nieurzędowej Dziennika: celem naszym będzie oświetlać zagadnienia, dotyczące pracy nauczyciela w szkole i poza szkołą z punktu widzenia potrzeb Polesia. Nikt wszak nie zaprzeczy, że nauczycielstwo Okręgu Szkolnego Poleskiego pracuje w specyficznych warunkach. Wskazywanie sposobów polepszenia pracy w tych właśnie warunkach będzie naszym celem. Tem samem nie mamy zamiaru prowadzić konkurencji z pismami, wydawanemi przez organizacje nauczycielskie.

Te dwie ważne zasady, wskazane przez Pana Kuratora, będą miały poważne konsekwencje.

Po pierwsze — nie mając pretensji do odkrywania Ameryki w dziedzinie poruszanych zagadnień, będziemy mogli dużo miejsca poświęcić na dział:

Głosy Czytelników.

Wzajemna wymiana myśli tych, którzy pracują na terenach. wzajemne dzielenie się zdobyczami w dziedzinie pracy społeczno-gospodarczej i oświatowej będzie jednym z najlepszych środków prowadzących do zakreślonego przez nas celu.

Z drugiej strony wiemy, że człowiek, który z siebie tylko daje, prędko się zużywa. By temu zapobiec wprowadzamy nowy dział:

Poradnik samokształceniowy.

Kuratorjum nasze w ubiegłym roku szkolnym wyjednało stosunkowo dużą liczbę płatnych urlopów na W. K. N. Gdy zbliżył się moment wysłania podań do dyrekcji W. K. N. okazał się poważny brak kandydatów. By umożliwić przygotowanie się do wstępnych kollokwjów i tym nawet, którzy mieszkają w najodleglejszych krańcach Polesia, w poradniku samokształceniowym będą się ukazywały praktyczne wskazówki z różnych grup, jak się przygotowywać do tych kollokwjów. Wskazówki będą pisane przez ludzi, którzy praktycznie przez tę próbę już przeszli:

Licząc się z tem, że wśród czytelników Dziennika znajdzie się spory zastęp młodego nauczycielstwa, podawać będziemy również w poradniku samokształceniowym wskazówki, dotyczące **egzaminu praktycznego.**

Samokształcenie w różnych dziedzinach, nie wyłączając i pracy społecznej będzie ułatwione, bo

każdy prenumerator Dziennika ma prawo bezpłatnego korzystania z Centralnej Bibljoteki Pedagogicznej Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego.

Książki wypożyczać będzie można drogą listowną i przesyłka będzie bezpłatna.

Licząc się z tem, że większość z pośród młodego nauczycielstwa nie zna przepisów i zarządzeń władz szkolnych, wprowadzimy również dział:

Informator służbowo-zawodowy.

Przypominać tu będziemy — między innemi jakie czynności w jakim miesiącu należy wykonywać, kiedy składać podania w różnych sprawach. Odpowiadać wreszcie będziemy na pytania, nadsyłane nam przez czytelników. Będzie to możliwe o tyle. że **od 1 stycznia 1930 r. Dziennik będzie rozsyłany do Zarządów szkół** w pierwszych dniach każdego miesiąca, a nie na ręce płatników, jak to było dotychczas. Zatem numer styczniowy np. z informacjami na styczeń każdy prenumerator otrzyma już w pierwszych dniach stycznia i t. d.

Dzieląc się tem z czytelnikami, prosimy o nadsyłanie materjałów bądź na tematy, wysuwane przez Redakcje w poprzednich Nr.-rach, bądź też na tematy, które każdemu nasuwa życie.

Zapytania i artykuły prosimy nadsyłać bezpośrednio pod adresem redakcji części nieurzędowej: Państwowe Kursy Nauczycielskie w Brześciu n.B., ul. Sienkiewicza 30.

O zajęciach cichych.

Prowadząc lekcje w oddziałach połączonych natrafia nauczyciel na szereg trudności. Trudności te wynikają z tego, że ma się wówczas do czynienia z dziećmi o różnych poziomach umysłowych, o różnych zainteresowaniach, z których każde należy zatrudnić pracą. Lekcje tego rodzaju wymagają dobregoprzygotowania ze strony nauczyciela i umiejętnego zorganizowania pracy. W tym wypadku z pomocą przyjdą zajęcia ciche, na które nauczyciel powinien

zwrócić szczególną uwagę. Zajęć cichych mają być dwa rodzaje: a) które przygotowują do lekcji głośnej i b) które są zastosowaniem lekcji głośnej — ćwiczeniem. Co się tyczy pierwszego rodzaju zajęć cichych, to podczas tych zajęć dzieci same przygotowują się do lekcji głośnej, zajęcia te wymagają od ucznia więcej samodzielności. Jako przykład może służyć lekcja z przyrody w V oddziale na temat: **„Zboża, ich łodygi, kłosy, ziarna, plewy, czyszczenie zboża."** Przygotowaniem do lekcji głośnej będzie obserwacja i bliższe rozpatrywanie tych zbóż oraz odrysowywanie do zeszytów kłosów i łodyd zbóż. Każde dziecko musi mieć okaz, ażeby samodzielnie obserwować i badać. Gdy dzieci skończą obserwację i rysowanie, to prowadzi z niemi wówczas nauczyciel lekcję głośną. Następuje wypowiadanie się dzieci, nazywanie poszczególnych części kłosów i łodygi, podpisywanie w zeszytach poszczególnych części i t. d.

Inaczej znowu będą wyglądały zajęcia ciche, które są zastosowaniem. Podczas tych zajęć zastosowują dzieci umiejętność, którą zdobyły na lekcji głośnej. Np.: Lekcja rachunków w IV oddziale na temat: *„Mnożenie całości przez ułamek"*. Na lekcji głośnej zdobywają dzieci umiejętność mnożenia całości przez ułamek i opanowują rozumowo; podczas zajęć cichych zastosowują tę umiejętność. Robią najpierw przykłady podane przez nauczyciela, a potem układają samodzielnie zadania i rozwiązują je w zeszytach.

Wartość zajęć cichych jest duża, rozwijają one w dzieciach samodzielność. Dziecko wykonywuje tu szereg doświadczeń, a na podstawie tych doświadczeń dochodzi do samodzielnych wniosków i praw, które rządzą poszczególnemi zjawiskami. Samodzielne wysnuwanie wniosków pobudza dziecko do myślenia zastanawiania się, urabiania swego własnego zdania. Robiąc szereg doświadczeń, natrafia dziecko na szereg trudności, musi je pokonać, nikt mu z pomocą nie przyjdzie, musi radzić samo. Gdy pójdzie w życie, to przyzwyczajane w szkole do samodzielności, nie będzie potrzebowało oglądać się za kimś, ktoby mu przyszedł z pomocą, ale samo będzie przezwyciężać trudności. Wiadomości samodzielnie zdobyte są trwałe, gdyż człowiek to dobrze umie, czego się sam nauczył, a dziecko podczas zajęć cichych samo uczy się wielu rzeczy.

Żeby zajęcia ciche wydały dobre plony, dzieci muszą do nich być należycie przygotowane: umieć wykonywać polecenia otrzymywane na piśmie, umieć obchodzić się z narzędziami pracy, umieć dobrze pisać, oraz mieć metodę pracy. Inne są zajęcia ciche w oddziałach młodszych, a inne w oddziałach starszych. W oddziałach młodszych pisać dobrze jeszcze dzieci nie umieją, dużo mają rzeczy nieznanych, niezrozumiałych, nie mają one

metody pracy. To też należy w młodszych klasach dawać na zajęcia ciche tematy łatwiejsze (zastosowanie lekcji głośnej).

Można dawać na zajęcia ciche tematy z rysunków, robót ręcznych, pisania, czytania (cichego). Przed zajęciem cichem trzeba z dziećmi omówić plan pracy. Drugi rodzaj ćwiczeń (przygotowanie do lekcji głośnej) może być stosowany w oddziałach starszych, bo dzieci te lepiej już umieją spostrzegać, wysnuwać wnioski, lepiej myśleć, pisać i t. d., to też starsze oddziały mogą bardziej samodzielnie na podstawie danych poleceń pracować.

Mylnem jest zapatrywanie, że na zajęcia ciche nadają się tylko tematy z języka polskiego i rachunków. Wiele tematów z każdego przedmiotu nadaje się do tego rodzaju ćwiczeń. Np. **geografja**, kl. III:

a) **Staw** (ewentualnie jezioro) (Np.: Na deszczułkach lepią z gliny dno oraz brzegi jeziora lub stawu, brzegi niskie, wysokie, wysepkę, półwysep; nalewają do tego wody i zasadzają na wybrzeżu roślinki przyniesione z wycieczki. Pracę wykonywują dzieci grupowo).

b) **Rzeczka**. (Np.: Rysują w zeszycie rzekę z dopływem lub bez, podpisują brzeg prawy, lewy, źródło, ujście, dopływ).

c) **Zajęcia mieszkańców naszej wsi lub miasta**. (Np.: Nauczyciel daje ustne polecenie dzieciom po rozdaniu kartek papieru: „Teraz narysujcie, dzieci, na tych kartkach co robią u nas ludzie na wsi (lub w mieście). Każde z was musi narysować pracę mieszkańca naszej wsi (lub miasta), tę pracę. która wam się najlepiej podoba. Jaka praca ci się podoba? Dziecko odpowiada. np.: Jak wieśniak kosi. Więc cóż narysujesz? — Dziecko odpowiada. Wszystkie dzieci zrobicie to samo. Na lekcji głośnej rozwieszanie na tablicy rysunków, omawianie zawodów, w związku z tem surowców, ich zużytkowywanie itd.),

d) **Zużycie spadku wody**. (Np.: modelowanie młyna wodnego itd.

IV klasa.

a) **Nasze góry**. (Rysowanie z pamięci góry z oznaczeniem stref roślinnych; obserwacja z pocztówek typów góralskich i czytanie przez jedno z dzieci głośno z wypisów opisu życia i charakterystyki górali; te zagadnienia można dać dzieciom na zajęcia ciche).

b) **Wisła**. (Po podróży z nauczycielem po Wiśle, po omówieniu dopływów i krain leżących nad Wisłą, rysowanie Wisły

w zeszytach, z dopływami z mapek, nazywanie dopływów t. j. podpisywanie nazw dopływów i oznaczenie kolorowym ołówkiem granic poszczególnych krain, leżących nad Wisłą, np.: Śląsk, Małopolska itd.).

c) **Powtórna podróż Wisłą**. (Czytanie z książek przez dzieci o bogactwach Polski i jednoczesne oznaczanie na mapkach. sporządzonych przy pierwszej podróży po Wiśle, bogactw w poszczególnych krainach.

d) **Uogólnienie**. (Wypracowanie pt.: „Jakie bogactwa i gdzie mamy w Polsce". „Które produkty wymieniają między sobą poszczególne krainy". Oba te tematy można dawać dzieciom na zajęcia ciche. Pierwsze wypracowanie na temat: „Jakie bogactwa i gdzie mamy w Polsce" jest sprawdzianem; drugi temat jest przygotowaniem do lekcji głośnej, piszą je dzieci na podstawie sporządzonych przez siebie mapek, które mają przed s o b ą.

Mieszkańcy Polski (Obserwacja pocztówek, charakterystyka typów przedstawionych na pocztówce, charakterystyka z wypisów geograficznych. Jedno z dzieci czyta. Można dać, jako zajęcie, ciche wypracowania pt.: „Czego dowiedziałem się o mieszkańcach Polski").

V klasa.

a) **Krajobraz podbiegunowy, podzwrotnikowy, stepowy, górski**. (Na zajęcia ciche z tych tematów można dawać: a) obserwację pocztówek, na głośne charakterystyka krajobrazów na podstawie pocztówek, lub ilustracyj; b) czytanie opisów z książki; c) prace piśmienne np.: charakterystyka: wyliczanie zwierząt, roślinności. klimatu; wypracowania te będą zebraniem materjału).

b) **Zajęcia praktyczne.** (Pogłębienie znajomości i umiejętności posługiwania się mapą, globusem np.: Mazowsze — określić długość, szerokość. ukształowanie poziome, pionowe i zapisywanie w zeszytach).

VI klasa.

1) **Czytanie opisów.** (Czyta jedno dziecko, a reszta słucha lub czytają wszystkie ze swych książek).

2) **Mapki** (Rysują kontur lądu którejkolwiek części świata np. Afryki i z pamięci oznaczają rozmieszczenie roślinności, zwierząt, gór, miast, bogactw kopalnianych. Mapki te będą zebraniem materjału lub będą sprawdzianem. Mapki te rysują dzieci w zeszytach, od ręki — w domu wykańczają itp.

VII klasa.

1) **Położenie Polski oraz granice**. (Praca piśmienna na podstawie mapy. Dzieci na podstawie polecenia opisują poło-

żenie Polski, z jakiemi państwami graniczy, jakie granice, do czego są przydatne np.: handel itd.).

2) **Podział na krainy fizyczne.** (Mapki odręczne w zeszytach i oznaczenie na niej nizin, wyżyn, gór kolorami).

3) **Znaczenie rzek i sposoby zużytkowania.** (Mapki rzek Polski zeszytach; Wypracowanie na temat: „Jaki mamy pożytek z rzek i do czegobym zuzytkował rzekę“. Na głośnej odczytanie, uzupełnienie).

4) **Rodzaje skarbów mineralnych, ich znaczenie ; rozmieszczenie.** (Czytanie z książek; wypracowanie pt.: „Jakie mamy skarby mineralne, gdzie i jakie mają znaczenie one dla człowieka“).

5) **Krainy Polski**: Karpaty, Tatry, Podkarpacie, Wyżyna śląska itd. (Jako powtórzenie na lekcji głośnej wypracowanie pt.: „Która z krain Polski najbardziej mi się podoba i dlaczego“. Na lekcji głośnej odczytywanie).

6) **Czytanie artykułów** z poszczególnych pism dotyczących np.: ogrodnictwa, sadownictwa, hodowli bydła, pszczół, jedwabników, artykułów dotyczących Polaków poza granicami Polski.

Przyroda III oddział.

1) **Opis zewnętrznej budowy dżdżownicy.** (Obserwacja i rysunek, jako przygotowanie do lekcji głównej.

2) **Dom murowany** (Glina — doświadczenie na podstawie poleceń, zapisanych na tablicy: a) Włożyć gliny rozrobionej do lejka i dać wówczas wodę do lejka; b) dotykać rękami suchej i wilgotnej gliny; c) zapisać w zeszytach, co zauważyliście. Na głośnej omówienie doświadczenia, wyrabiania cegieł i wypalania cegieł).

3) **Torf, węgiel kamienny** (Obserwacja okazów, jedno z dzieci czyta czytankę głośno, reszta słucha; czytanka o powstaniu węgla).

4) **Badanie nasion fasoli i grochu** (Okazy badają dzieci same, rysują w zeszytach całe i rozłupane nasiona fasoli i grochu, nauczyciel daje wskazówki i polecenia głośno).

5) **Rozbiór kwiatków o wyraźnych częściach składowych** (Najpierw rozbierają z nauczycielem a potem samodzielnie i odrysowują poszczególne części w zeszytach).

IV oddział.

1) **Korzeń, jego postaci** (Obserwacja, rysowanie w zeszytach korzenia ostu, pietruszki, marchwi —na głośnej nazywanie, podpisywanie, porównywanie i t. d.).

2) **Ptaki leśne, sarna, łosie i inne** (Po lekcji głośnej rysunek poszczególnych zwierząt i zebranie materjału w postaci wypracowania np. na temat: sarna, jej budowa, życie).

3) **Rośliny wiosenne złoć,** pierwiosnek, zawilec (Na zajęcia ciche, przygotowujące do lekcji głośnej, możemy dawać obserwację i rysowanie, na lekcji głośnej omawianie,—albo po lekcji głośnej rysunek i krótka charakterystyka poszczególnej roślinki, jako zebranie materjału).

V oddział.

1) **Paprocie, widłaki, skrzypy, mechy** (Po lekcji głośnej rysowanie, podpisywanie; jako zajęcie ciche można dać dzieciom porównanie tych roślin między sobą w postaci wypracowania p. t.: Podobieństwa i różnice między paprocią, widłakiem, skrzypem i mechem).

III oddział. **Historja.**

1) Lekcje historji w trzecim oddziale powinne być prowadzone głośno w formie pogadanek, gdyż dziecko teraz dopiero styka się z rzeczywistością historyczną. Należy dziecko nią zaintetesować, rozbudzić w niem miłość Ojczyzny, przywiązanie do ziemi ojczystej. Uczynić to może słowo żywe, pełne uczucia. Jako zajęcia ciche w tym oddziale mogą służyć: a) *obserwacja* obrazów historycznych i układanie do nich opowiadania (jako przygotowanie do lekcji głośnej) np.: „Rejtan“, „Batory pod Pskowem“—Matejki i in.; b) *czytanie czytanek* treści historycznej, jako uzupełnienie lekcji głośnej np.: Dobroć Jadwigi, Koronacja królowej i inne; c) *czytanie wierszy* (Co do czytania to jedno z dzieci czyta a reszta słucha, a jeżeli wszystkie dzieci mają daną czytankę w swych książkach, to czytają wszystkie pocichu); d) *krótkie charakterystyki* wybitnych osób lub królów (p. t.: „Dlaczego mi się podoba Kościuszko“, Żółkiewski i in.); e) *zebranie materjału* w postaci planu (p. t.: „Czego dowiedziałem się na dzisiejszej lekcji“ lub „O czem mówiliśmy na dzisiejszej lekcji“); f) *rysowanie* fragmentu zaobserwowanego obrazka; g) *ciche uczenie się z książki* łatwiejszych ustępów (np. Jadwiga, Sobieski i in.); dawać to można dla odmiany, żeby uniknąć szablonu.

IV oddział.

W służbie ojczyzny. — Jako zajęcia ciche z tego rozdziału pogadanek będzie: a) *czytanie* książek; b) *układanie planu* w zeszycie po przeczytaniu pogadanki; c) *porównanie* między sobą osób historycznych np.: Kościuszko a Żółkiewski (po opracowaniu ustnem).

Miasto Polski — Warszawa — a) obserwacja pocztówek; b) czytanie ciche i t. p.

Roboty. Prawie wszystkie tematy z robót można dawać jako zajęcia ciche. Należy brać jednak pod uwagę dzieci oddziałów młodszych i dzieci oddziałów starszych. Dzieci oddziałów młodszych nie mają metody pracy, to też lekcja głośna powinna zwykle poprzedzać lekcję cichą. Na lekcji głośnej zaznajamiamy dzieci z narzędziami i omawiamy z niemi metodę pracy. Np.: oddział — *„lepienie łańcuchów"*. Przynosimy łańcuch, analiza, omówienie jak jest zrobiony, rozdanie materjału, narzędzi i teraz dopiero mogą dzieci pracować samodzielnie. Tę samą metodę stosujemy w oddziale II i III. W czwartym już można dawać na łatwiejsze tematy polecenia, w V, VI, VII opieramy naukę robót przeważnie na samodzielności.

Janina Szpakowska.

Przyp. Red. Przy zadawaniu zajęć cichych trzeba się liczyć z jedną kardynalną zasadą: zajęcie ciche wtedy osiągnie swój cel, jeśli dziecko będzie do wykonania pracy należycie przygowane.

Ze względu na wielką wagę zajęć cichych, Redakcja oczekuje dalszych konkretnych przykładów, opartych na doświadczeniu, jak tematy z różnych przedmiotów wykorzystywać dla tego rodzaju pracy.

Głosy czytelników:

Święto sportowe.

Rok rocznie polecane są okólnikami Ministerstwa i Kuratorjum dnie przeznaczone na urządzanie świąt sportowych w celu propagandy wychowania fizycznego wśród ogółu społeczeństwa.

Święto sportowe ma być obrazem tego, co szkoła osiągnęła na polu wychowania fizycznego, jak również ma pokazać społeczeństwu, w jaki sposób dziatwa nabiera tężyzny ciała, hartuje wolę i t. d.

Święta sportowego w żadnym wypadku nie może urządzać ta szkoła, która przez większą część roku nie sposobiła dziatwy do oddania całego wysiłku w jednym dniu. Na to, by dzieci wystąpiły z pokazem lekcji gimnastyki czy też jakiego ćwicz. rytmicznego, zgodzić się można. Co zaś tyczy się samych zawodów lekko-atletycznych, musi szkoła sposobić młodzież przez dłuższy okres czasu, bo taki jeden dzień św. sportowego może przynieść dziecku, nieprzyzwyczajonemu do oddania większego wysiłku, niepowetowane szkody.

Niejednokrotnie zdarza się, że aby pójść po myśli okólnika, na gwałt przygotowuje się dzieci do występów. Często przy nazbyt krótkiej zaprawie, zmusza się dzieci, zachęcone rozłożonemi na stoliku nagrodami, do wysiłków, które stanowczo przerastają siły tego dziecka. Wprawdzie wprost nieoczekiwane mogą być często wyniki tych wyczynów sportowych lecz pod względem korzyści zasadniczych — minimalne i szkodliwe. Powstają zaburzenia w organizmie, a postronni tłumaczą to sobie, jako zwykły objaw naturalny, wynikający ze zbyt wątłego organizmu czy cherlactwa.

To też nie wyobrażam sobie święta sportowego bez przygotowania organizmów dziecięcych już we wrześniu, gdy pokazy mają być w czerwcu. Na czem te jednak zaprawy polegać powinny? — oto przedewszystkiem na racjonalnie prowadzonej gimnastyce, która tak po macoszemu jest traktowana w szkołach powszechnych, zwłaszcza po wsiach.

Nie potrzeba dużo zachodu. jeżeli każda szkoła i przy nawet marnych zasobach czy poparciach materjalnych wprowadzi choćby taką grę, jak koszykówka. Koszykówka wymaga wprawdzie dość dużego nakładu pracy, jednak nadzwyczaj dużo daje, będąc tą grą, która służy, jako zaprawa do wszelkich sportów. Wyrabia pomysłowość, inicjatywę, sprawność fizyczną. Nadaje się tak dla chłopców jak i dziewcząt od lat 10.

Dobrą grą jest „szczypiorniak". Gra ta otrzymała swą nazwę od osławionej Szczypiórny, gdzie internowani legjoniści zamienili piłkę nożną na grę ręczną. Gra ta nie przedstawia żadnego niebezpieczeństwa dla grających i stąd należy ją wprowadzić do szkoły.

Szkoła, wprowadzając te gry, będzie mogła w pewien sposób wypełnić program dnia sportowego, bo poza pokazem lekcji gimnastyki i ćwicz. rytmicz., wejdą w program i zawody piłki: koszykówki i szczypiorniaka.

W pierwszym roku takie św. sportowe mały będzie miało program, jednak wychowawca, gdy zabaczy, jakie zainteresowanie wzbudzą te pierwsze zawody, wszelkiemi siłami postara się następne więcej urozmaicić. Dzień taki, o ile chodzi o propagandę idei wychowania fizycznego, zrobi stokroć więcej niż najlepiej obmyślane i z przezroczami choćby — przygotowane odczyty czy pogadanki.

T. Piwowarczyk.

Przyp. Red. Zamieszczamy powyższe uwagi zarówno ze względu na to, iż posiadają wiele słuszności, jak i ze względu na chęć wywołania na ten temat dyskusji.

W sprawie dzieci drugorocznych.

Często spotyka się tu u nas z twierdzeniem, że dziecko 7-mio letnie w jednym roku nie może sobie przyswoić należycie materjału z oddz. I w konsekwencji musi pozostać drugi rok w tymże oddziale. W praktyce wygląda to tak, że n. p. w jednej ze szkół tutejszych w ubiegłym roku na 62-je dzieci w oddz. I (w wieku od lat 7 do 12!) przeszło do oddz. II—12! skutek jest ten, że w oddz. I są dzieci, które uczęszczają do tegoż oddz. trzeci rok. Sądzę, że na 60 dzieci chociażby w wieku lat 7 znajduje się 12 takich, które i bez pomocy nauczyciela potrafią opanować materjał oddz. I. Nie wiem, jakie przyczyny wpłynęły na stosowanie tak ostrej klasyfikacji. Czy osiąga się w ten sposób jakąkolwiek korzyść — wątpię, natomiast wartoby się zastanowić, ile krzywd wyrządza się takiem postępowaniem. Weźmy naprzód samo dziecko. Chociaż do oddz. II nie przejdzie, zna cały elementarz. Czy na przyszły rok weźmie ono ten sam elementarz z należytem zainteresowaniem do rąk? Jestem przekonany że nie wiele więcej nauczy się za dwa lata, niż za jeden rok. A więc rok stracony—cóż dopiero mówić gdy dziecko siedzi w jednym oddz. 3 lata? Następnie metoda taka zabija w samym zarodku wiarę we własne siły. Możeby to dziecko, zachęcone, przez wakacje uczyło się trochę, możeby w oddz. II-gim, rozwijając się wyrównało swe braki? — A dalej jakże czesto słyszy się zdanie, wygłaszane przez rodziców: „Co im z tej szkoły, syn chodzi już trzeci rok, a tylko wciąż litery się uczy“. Doprawdy, w ten sposób nigdy nie zjednamy dla polskiej Szkoły tutejszego, aż nazbyt często nieprzychylnego społeczeństwa. W miejscowości, w której pracuje w b. r., spotkałem się z zakorzenionem mniemaniem, że pierwszy rok nauki, to nie pierwszy oddz., ale jakiś pół-pierwszy. Dlatego sądzę, że klasyfikacja w oddz. I-szym musi być jak najbardziej pobłażliwa, o ile wogóle istnieje racja jej stosowania. O wiele lepiej, jeżeli tego rozwój umysłowy dziecka wymaga, zatrzymać je w oddz. drugim. W tym oddz. materjał jest już tak obszerny, że można przerabiać go inaczej w pierwszym roku, inaczej w drugim. Przez odpowiednie postępowanie można osiągnąć to, że dzieci które będą musiały powtarzać II oddz. chociaż w części będą czuły, że uczą się czegoś nowego. Osiągnie się w ten sposób rzecz najważniejszą zainteresowanie.

Ostafiński Władysław.

Poradnik służbowo-zawodowy.

Kalendarzyk nauczycielski: *Październik* — Jeżeli inspektor szkolny nie zwrócił rozkładu godzin w celu dokonania zmian lub uzupełnień w ciągu 6-ciu tygodni od daty wysłania, tem samem wysłany rozkład godzin zostaje zatwierdzony.

Listopad. W dniu 15 listopada kończy się okres I półrocza. Rady Pedagogiczne mają się zastanowić nad postępami pracy uczniów, zachowaniem i t. p.

W następnym N-rze Dziennika ukaże się m. i. artykuł o egzaminie praktycznym.

Pytanie: Kto stanowi o usunięciu lub przeniesieniu uczniów? (M. Ćwiąkalanka)

Odpowiedź: W regulaminie dla Rad Pedagogicznych szkół powszechnych § 10 p. 4 (uchwalanie wniosków co do przenoszenia uczniów do innych szkół) i p. 13 (przenoszenie w ciągu roku do oddziałów równoległych) wyraźnie jest powiedziane, że sprawa ta należy do kompetencji Rady Pedagogicznej. Por. rozporządzenie Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 25 czerwca 1923 r. Dz. Urz. Nr. 13 poz. 109.

Lekcje.

Język polski w kl. II-ej.

Na początku roku szkolnego powiedziałam dzieciom, że często na tablicy będą miały napisane polecenie, co mają robić podczas lekcji, każde powinno przeczytać cicho to polecenie i zabrać się do pracy, nie przeszkadzając innym.

Na lekcji języka polskiego dzieci zastają następujące polecenie.

— Znajdź w książce czytankę: „Pieśń poranna", przeczytaj cicho i wypisz do zeszytu nieznane ci wyrazy.

W poleceniu celowo nie podałam liczby stronicy ani numeru czytanki, chcąc zmusić dzieci do większej samodzielności przy wyszukiwaniu czytanki i do posługiwania się spisem rzeczy. Jeżeli, który z uczni prędzej wykonał pracę od innych czytał powiastkę po raz drugi. Po wyjaśnieniu niezrozumiałych wyrazów, (udział bierze cała klasa), czytano całość w celu wywołania nastroju.

Rzucam pytania: Jaka jest ta czytanka? Dlaczego smutna? Dlaczego ta czytanka ma tytuł „Pieśń poranna"? Czy ją można

inaczej zatytułować? Zmieniamy tytuł. Podano kilka projektów — klasa zgodziła się na jeden — Makolągwa pociesza? Zapytuję: — Jak nazywamy tego, kto pociesza?. Poprawiają tytuł: Makolągwa — pocieszycielka. — Zapisują na tablicy i do zeszytów. Na zakończenie lekcji czytają zdaniami.

Na drugi dzień mają na tablicy napisane polecenia:

1) Otwórz książkę, tam gdzie jest czytanka „Pieśń poranna", przyjrzyj się, co widzisz na obrazku, (potem opowiesz).

2) Poszukaj w czytance, gdzie jest o tem, co widzisz na obrazku, napisano.

3) Jakie jeszcze obrazki można narysować do tej czytanki?

Po przeczytaniu poleceń omawiam z dziećmi plan pracy. Stanęło na tem, że będa wykonywać po kolei każde polecenie i zdawać mi sprawę z tego; więc najpierw opowiadają, co widzą na obrazku, następnie odczytują odstęp w czytance, tyczący się obrazka, nakoniec podają projekty na nowe obrazki.

Ogólnie zgodzono się, że do obrazka, istniejącego w książce jeszcze trzeba dorysować dwa. Obrazki mają narysować w domu, na lekcji tylko nadają tytuły, które zapisują na tablicy i do zeszytów. Obrazek w książce ma być pierwszym; tytułują go: — Mała Marysia pasie krowę, — drugi — Makolągwa śpiewa, a Marysia słucha, trzeci — Marysia śpiewa pieśń poranną.

Tytuły tych obrazków — to punkty planu.

W dalszym ciągu lekcji uczniowie wyszukują do każdego punktu odpowiednią część czytanki i zaznaczają ołówkiem. W ten sposób czytanka została podzielona na trzy części, poczem każdą część głośno odczytano.

Na trzecią lekcję języka polskiego mamy tablicę podzieloną na 4 części z napisami: osoby, zwierzęta, rośliny, rzeczy. Polecenie: Z czytanki „Pieśń poranna" wyszukaj wyrazy, oznaczające osoby, zwierzęta, rośliny i rzeczy. Kto znajdzie potrzebny wyraz zgłosi się do mnie, a potem napisze go na tablicy, w tym rzędzie, do którego ten wyraz należy. Krótko omawiam z dziećmi, jak będą szukały potrzebne wyrazy i naprowadzam że najlepiej czytać zdaniami i zastanawiać się nad każdem, czy tam są dane wyrazy.

Techniczna strona tej lekcji trochę źle się przedstawiała, ponieważ zgłaszało się na raz kilku uczni i każdy chciał napisać wyszukany przez siebie wyraz. Natomiast ciekawe były wątpliwości dzieci, nie wiedziały, co zrobić z wyrazem makolągwa i domagały się „miejsca na tablicy dla ptaszków". Wyjaśniłam, że do zwierząt będziemy zaliczać nie tylko krowę, psa, kota, (termin ssaki dzieciom nie znany), ale ptaki i owady.

Niektóre z dzieci nie wiedziały, gdzie wpisać wyrazy „nos, ręka“, koniecznie chciały umieścić je do rubryki osób, inne zaś proponowały wcale ich nię wypisywać. Po wyjaśnieniu z mojej strony, zgodzono się wpisać je do „rzeczy“.

Anna Zdanowiczówna.

Adres Redakcji i Administracji Brześć n/B. — Kuratorjum.

Redakcja części nieurzędowej: Państwowe Kursy Nauczycielskie w Brześciu n|B., ul. Sienkiewicza 30.

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego 7.50 zł.

Odbito w Poleskich Zakładach Graficznych w Brześciu n/Bug. z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Poleskiego.